

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 15 april 2010

MEDITATIE

Ik ben...

Jezus' Zelfgetuigenis behoort tot de bijzonderheden van het Johannes Evangelie. In zeven 'Ik ben'-uitspraken, onderstreept Christus Zijn Zoonschap en Messiasschap. In het Grieks hebben deze uitspraken nog meer zeggingskracht omdat het woordje 'ik' wordt herhaald. 'Ik, Ik ben de Opstanding en het Leven'.

De Joden in de dagen van Jezus' omwandeling op aarde hebben goed begrepen dat deze manier van spreken ver gaat. Ze hebben deze uitspraken van Jezus verstaan vanuit het Oude-Testament en een verband gelegd met de Zelfbenaming van God. Wanneer Mozes naar de Israëlieten wordt gezonden en hij de Heere vraagt, wat hij zal moeten antwoorden wanneer de Israëlieten zullen zeggen: 'hoe is Zijn Naam?' antwoordt de HEERE: 'Alzo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden' (Ex. 3:14). In de zogenaamde 'Ik-ben'-uitspraken presenteert Jezus Zichzelf als Gods Zoon. Hij heeft deel aan het goddelijk Wezen. Hij is Gods Gezalf-

Ik ben de Opstanding en het Leven

Johannes 11 : 25

de, de Christus.

Daarom riepen juist deze uitspraken zoveel verzet op bij de overpriesters en de Farizeeën.

Tegenover het 'Ik-ben' van Jezus stond hun ongeloof. Terwijl Hij Zich openbaarde als de Opstanding en het Leven, handhaven zij hun verzet. En wij? Leerden wij buigen aan Zijn voeten? Eren wij Hem in Zijn verhoging als de Opstanding en het Leven?

Bij het graf van Lazarus spreekt Jezus deze bekende woorden: 'Ik ben de Opstanding en het Leven'. Vooral met Pasen worden deze woorden vaak aangehaald. Maar wat betekent deze uitspraak? Het mag ons niet ontgaan dat Jezus dit van Zichzelf zegt. Te midden van verdriet en rouw, ja in de confrontatie met dood en graf, spreekt Christus van opstanding en leven.

Hij maakt opstanding en leven persoonlijk. Hij zegt: 'Ik ben!' Hij Zelf is Opstanding en Leven! Dit is Pasen. Jezus is dood geweest maar weder levend geworden. Hij leeft tot in alle eeuwigheid. Zijn geschiedenis is in de dood niet geëindigd. Zijn weg hield in het graf niet op. Zijn weg en Zijn werk zijn opstanding en leven. De dood kon Hem niet houden. Als de Opstanding en het Leven zal Hij de dagen verlengen en het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkig voortgaan. Hij is opgestaan. Ten derden dage, met Pasen, triomfeerde Hij over dood en graf. Hij heeft de poorten van de dood opengebroken. Hij overwon degene die het geweld des doods had, namelijk de duivel. Nooit zal de dood over Hem heersen, want Jezus Christus heeft het eeuwige leven! Hij kan zeggen: 'Ik ben de Opstanding en het Leven'.

Wat betekent: 'Opstanding'? Wat betekent: 'Leven'? Hoe actueel zijn deze vragen. Het leven van mensen en beesten wordt immers aan alle kanten bedreigd. Euthanasie, abortus, uitroeien van beesten... het raakt de fundamenten van het leven. Schrikbarend komt in al deze ontwikkelingen uit dat de gevallen mens niet meer weet wat het leven is. Maar zie wat God doet. Tegenover val plaatst Christus opstanding. Tegenover dood het leven.

De zonde heeft de val en de dood teweeg gebracht. In Adam zijn wij allen gevallen en de dood en de verdorpenis zelf onderworpen. Diep is het verderf waarin wij gevallen zijn. Nooit kan de mens in eigen kracht uit de diepe afgrond van de zonde en de dood opklimmen. Maar zie wat God nu heeft gedaan. Hij heeft Zijn Zoon gezonden. Christus daalde af in de diepten van onze verlorenheid. Om de val en de dood te niet te doen, kwam Christus in de wereld. Hij raapt zondaren op uit de diepte van de val en brengt zondaren terug tot het leven. Ziet u de heerlijkheid van Christus? De gepastheid van Hem te midden van de verschrikkingen van de val en de dood?

Inhoud

88e jaargang

Nr. 29

- 1 Meditatie: Ik ben...
- 2 De droefheid naar God
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (15)
- 4 Studenten spreken emeriti: ds. M.J. van Gelder
- 5 Uit het leven van: ds. J.W. Kersten (3)
- 6 Commentaar: Geboden van mensen
- 8 Philippus Melancton: 1497-1560
- 9 Uit de bibliotheek
- 10 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

Hij Die de Opstanding en het Leven is, maakt dode zondaren levend. Doet opstaan uit de geestelijke dood. Gunt leven aan zielen. Met dat werk gaat Christus door. Nog trekt Hij zondaren uit de duisternis. Ook heden is Hij onverminderd de Opstanding en het Leven. Wat is dat tot bemoediging van hen die het leven in eigen hand niet meer kunnen houden. Die belijden moeten midden in de dood te liggen. Wat ligt er in dit 'Ik ben' een rijke troost voor de Kerk. Want Gods levendgemaakte volk kan zo bestreden door het leven gaan. De overblij-

vende zwakheid, de onvruchtbaarheid van ons bestaan, de ongelovigheid van ons hart, de verdorvenheid van ons vlees, de verzoeking van de wereld, de moeiten van het leven, de macht van de wereld.. er is zoveel wat de schouders naar beneden drukt. Sla het oog op Hem. Jezus leeft. Vrees niet. Hij heeft de schuld verzoend, de dood gedood, de vijanden overwonnen, want Hij is de Opstanding en het Leven!

Woerden,

ds. W. Harinck

Schrift met Schrift vergelijken

Uitgangspunt is dus het bekende woord van Paulus over de droefheid naar God. Maar we moeten niet denken dat de droefheid naar God nergens anders in de Bijbel aan de orde komt. Met name denk ik hier aan de Psalmen. Op verschillende plaatsen wordt daar gesproken over de droefheid over de zonde en het heimwee naar de levende God. Wie denkt hier niet aan Psalm 42, de Psalm van het dorsten naar de Heere. Wie denkt hier ook niet aan Psalm 51, de Psalm van de diepe droefheid over de zonde en het verlangen naar vergeving. We zouden nog veel meer Psalmen kunnen noemen.

Toen Augustinus op zijn sterfbed lag wenste hij dat de zeven boetepsalmen, geschreven op papier, aan de wand van zijn sterfkamer bevestigd zouden worden. Met het oog op die zeven boetepsalmen is hij gestorven. Daarin vond hij zijn leven terug in het aangezicht van de dood. Als u de zeven boetepsalmen leest, dan leest u daar wat de droefheid naar God is (de Psalmen 6, 32, 38, 51, 102, 130 en 143). Ja, we kunnen zeggen dat we in de Psalmen op verschillende plaatsen allerlei elementen aantreffen van de beleving van de droefheid naar God. In de Psalmen ziet u immers de heiligen in het hart. Dus als u wilt weten wat de droefheid naar God inhoudt, dan moet u de Psalmen lezen. In onze artikelen zal dan ook meermalen naar de Psalmen verwezen worden.

1

De droefheid naar God

In een aantal artikelen willen we stilstaan bij de droefheid naar God. In 2 Korinthe 7:10 spreekt de apostel Paulus daar nadrukkelijk over, als hij het zegt: 'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood'. Deze tekst is het uitgangspunt van onze artikelen. Hier blijkt al direct uit de woorden van de apostel dat de droefheid naar God een keerzijde heeft, namelijk de droefheid

der wereld. We willen stilstaan bij de vraag wat we nu moeten verstaan onder de droefheid naar God. Een vraag van het grootste belang voor het geestelijke leven. In deze artikelen ligt het accent op de vraag naar de droefheid naar God. Maar we willen ook stilstaan bij die keerzijde, de droefheid der wereld. Bijbels gezien kunnen we immers niet nadenken over de droefheid naar God, zonder ook te denken over die keerzijde.

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

ERFGENAAM
FUNDAMENT

FONTEIN

GAVE
GETUIGE

Op die manier wordt de Schrift door de Schrift uitgelegd.

Als we Schrift met Schrift vergelijken, dan zijn er ook woorden uit de profeten, die ons iets duidelijk maken over de droefheid naar God. Ik noem één voorbeeld: in Jesaja 66:2 zegt de Heere: 'Op deze zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft'. De naar God bedroefde is een arme, een verslagene van geest, een bevende voor het Woord.

Paulus over de droefheid naar God

In 2 Korinthe 7:10 spreekt de apostel dus over de droefheid naar God. Paulus schrijft erover aan de gemeente van Korinthe. Het ging hier om een grote havenstad met veel goddeloosheid en zedeloosheid. In deze stad had Paulus anderhalf jaar het Evangelie gepredikt met veel zegen.

Als Paulus de eerste brief aan Korinthe schrijft heeft hij de stad verlaten en bevindt hij zich in Efeze. Daar hebben hem verontrustende berichten bereikt over de toestanden in de gemeente van Korinthe: Men leefde in ontucht; men liet zich meeslepen door de zondige leefwijze van de heidense omgeving; er dreigden scheuringen in de gemeente. Als Paulus die verontrustende berichten hoort, schrijft hij zijn eerste brief aan de gemeente van Korinthe. Die brief geeft echter binnen de gemeente veel problemen: Men aanvaardt niet, wat Paulus heeft geschreven; de apostel wordt zelfs verdacht gemaakt. Daarom heeft Paulus een kort bezoek gebracht aan de gemeente van Korinthe om de problemen uit te praten en op te lossen. Helaas, dat korte bezoek heeft geen resultaat. Dan schrijft Paulus opnieuw een brief. Die brief is niet bewaard gebleven. Wij weten dus niet wat erin heeft gestaan. Deze brief wordt vaak genoemd de "tranenbrief", omdat de apostel ergens zegt, dat hij hem met vele tranen heeft geschreven. Waarschijnlijk heeft Titus die brief overgebracht.

Ondertussen heeft Paulus in spanning afgewacht, wat het resultaat van de brief zou zijn. Inmiddels heeft hij Efeze weer verlaten om opnieuw in de richting van Korinthe te reizen. En dan, ergens in Macedonië ontmoet hij Titus weer, die hem bemoedigende berichten vanuit de gemeente van Korinthe mag doorgeven. De "tranenbrief" heeft diepe indruk gemaakt. Men heeft naar Paulus willen luisteren. De gemeente is bedroefd geworden, niet alleen vanwege zoveel

'Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.'

Zacharia 13:1

Zacharia profeteert hier over dezelfde Fontein, waar de bruid uit het Hooglied ook over spreekt: 'O Fontein der hoven, Put van levende wateren'. Wat is een fontein? Het oorspronkelijke woord betekent springbron. Een Fontein is geen regenput, maar een waterwel. Het is een onderaardse springader, die voortdurend water op geeft. Zelfs in tijden van grote droogte blijft een fontein stromen. Bovendien wordt het water van een fontein levend water genoemd in tegenstelling tot het stilstaande water. Het is zeer geschikt om te drinken en om zichzelf mee te reinigen.

Is dit geen schoon beeld voor de algemeenzaamheid van Christus? De Middelaar is een geestelijke Fontein tegen de zonde en tegen de onreinheid. Een ieder die dat levend water deelachtig mag worden ervaren de dorstlessende en de reinigende werking.

Wanneer zal die Fontein geopend zijn? Te dien dage. Dat is ten tijde van het Nieuwe Testament, in het bijzonder na de uitstorting van de Heilige Geest. We lezen in het verband van onze tekst: 'Doch over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben'. Dat zien wij gebeuren op de Pinksterdag. 'Als zij dit hoorden, werden zij verlagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de anderen apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders.'

De Heilige Geest gaat overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Maar is het niet diezelfde Geest Die voor deze dorstige zondaren straks een Fontein ontsluit? Te drinken uit deze Fontein moet gegeven worden. Lees het maar na in de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw. Zonde (schuld) en onreinheid (smet) wijzen op twee weldaden: rechtvaardigmaking en heiligmaking. Beide weldaden vloeien voort uit deze heilsfontein.

Voor wie zal deze fontein geopend zijn? 'Voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem'. Heeft deze Fontein voor ons geen waarde meer? We zagen dat de naam Fontein als beeldspraak wordt gebruikt. Het is een zinspeling op de fontein Siloah uit Johannes 19:7. Zo behoeven wij hier de uitdrukking 'huis Davids en de inwoners te Jeruzalem' ook niet te beperken tot de letterlijke betekenis. Zeker heeft het voor hen betekenis gehad en zal het nog betekenis hebben. Maar we lezen van deze Fontein in Lukas 24:47 'En in Zijn Naam gepredikt worden bekering en vergeving der zonden, onder alle volken, beginnende van Jeruzalem'. De kanttekenaar verstaat er terecht onder 'de gelovige kinderen Gods'. Men mag eronder verstaan de gehele schare van gelovigen uit Jood en heiden. Waarom is die Fontein alleen geopend voor gelovige kinderen Gods? Wel, het is een geestelijke Fontein. Men kan daaruit niet putten met verstand of gevoel, maar alleen met de emmer des geloofs.

Nunspeet, ds. A. Schot

tegenstand tegen Paulus, maar bovenal tegen God. Men heeft dat beweend. Hun droefheid heeft geleid tot inkeer, tot bekering. Men is binnen de gemeente bedroefd geworden naar God.

Als Paulus dat alles hoort uit de mond van Titus, neemt hij opnieuw pen en papier om zijn blijdschap erover uit te spreken. Het is Paulus tot blijdschap dat de Heere de "tranenbrief" heeft willen gebruiken om in de gemeente te werken een droefheid naar God. Waarom is Paulus daar zo blij mee? In dat verband zegt de apostel dan in 2 Korinthe 7:10: 'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood.'

Meer dan alleen een richting

Er wordt hier dus gesproken over de droefheid naar God. Daarin ligt een richting opgesloten: Een droefheid op God gericht, die uitdrijft tot de Heere. Maar toch ligt er meer in dan slechts

een richting. Het woordje "naar" heeft de betekenis van "volgens", "overeenkomstig". Het heeft dan ook de betekenis van een droefheid naar Gods wil, een Godewelgevallige droefheid, een droefheid waarop Gods goedkeuring rust. In het woordje "naar" ligt daarom niet alleen opgesloten dat die droefheid naar God uitgaat, maar ook van God komt. Het is een droefheid, die door God Zelf gewerkt wordt.

Als er mensen zijn, die bedroefd worden naar God, dan is dat alleen Zijn werk, dan is dat alleen omdat Hij de Eerste was. Maar dan zal die droefheid zich ook weer op God richten, tot God uitdrijven. Het is Paulus tot blijdschap geweest, dat hij iets van deze droefheid in de gemeente van Korinthe mocht opmerken en dat de Heere de "tranenbrief" daarvoor heeft willen gebruiken.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Eckeveld

Enkhuizen opnemen. Mijn eerste spreekbeurt als student was ook Enkhuizen. Ik sprak over Hand. 9:20 en over Jesaja 66:2. Met deze teksten is tegelijk ook mijn prediking getypeerd. Wat zijn Gods wegen toch wonderlijk. Het duurde namelijk enkele weken voordat ik als kandidaat het beroep uit het Noorden ontving. Toch maakte God het waar: 'Ik zal tot het Noorden zeggen: geef...' Daar word je stil van.

Ruim en nauw

Gods weg leidde onverwachts, na drie jaar, naar de grote gemeente van Gouda. Ondanks de zorgen die er geweest zijn heeft de Heere bijgestaan! Ik heb enerzijds geprobeerd ruim te zijn in de aanbidding en anderzijds een nauwe weg van zalig worden te tekenen. Johannes 6 heeft grote betekenis voor mij gekregen. Je leest daar dat Jezus tot de bekvechtende schare zegt: 'Mijn Vader geeft u het ware Brood.' Ook Boston onderstreept dit en geeft hierbij het bekende voorbeeld van de dorpsdokter die voor allen beschikbaar is, maar tot wie alleen zieken komen. Na Gouda volgde de gemeente van Nieuwerkerk, waar vervuld mocht worden: 'Rust een weinig.' In totaal heb ik zes gemeenten mogen dienen. Vooral toen ik naar Geldermalsen mocht heb ik een vrede mogen ervaren als nooit tevoren.

De Heere heeft de meeste keren mijn hart liefelijk ingewonnen voor een gemeente, maar één was het: 'De vrede Gods die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren.' Echter voor het aannemen van het beroep naar Slikkerveer heeft de Heere mij echt moeten overmeesteren.

Theologische school

Van mijn schoolperiode herinner ik me vooral ds. A. Vergunst en ds. H. Rijkse. Ds. Vergunst, die mij erg gevormd heeft, liet ons tentamen doen in 'De ettelijke gronden' van Hugo Binning. Hij verwees ons ook naar 'Het genadeverbond' van Thomas Boston. Ds. Rijkse leerde ons de eerste beginselen van het Grieks. Het waren voor mij twee onvergetelijke docenten.

De opleiding op de Theologische school is aanzienlijk verbeterd in vergelijking met vroeger. Kwaliteit, begeleiding en toerusting kenmerkt nu de school. Ook bemerk ik dat de onderlinge contacten tussen docenten en studenten goed zijn, dat waardeer ik

STUDENTEN SPREKEN EMERITI

5

'Christus is de Rotssteen Wiens werk volkomen is!'

Uw geduld als lezer is wel even op de proef gesteld, maar hierbij verschijnt het laatste vraaggesprek in de serie 'studenten spreken emeriti' met ds. M.J. van Gelder. De andere emerituspredikanten, die we als redactie hiervoor benaderden, gaven er helaas de voorkeur aan niet mee te werken.

Ds. M.J. van Gelder (1938) is sinds 16 april 2009 met emeritaat. Daarvoor diende hij de gemeenten van Enkhuizen, Gouda, Nieuwerkerk (Zld), Tricht-Geldermalsen, Ridderkerk-Slikkerveer en Middelburg-Zuid. Een terugblik op zijn ambtelijke loopbaan.

Verloren en gevonden

'Het is altijd moeilijk om de weg die de Heere met je houdt te verwoorden. Wat ik heb mogen ervaren, kun je terugvinden in mijn preken. Vaak heb ik in een preek geciteerd: 'Toen in

mijn zielsellende Uw aangezicht mij kende!' En dat is ook zo. Mijn leven wordt getypeerd door de woorden uit Jesaja 65: 'Ik ben gevonden van hen die

naar Mij niet vroegen...' Het heeft God behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren, zodat ik mag zeggen: 'Ik was verloren en ben gevonden.'

Naar het Noorden

We zijn jong getrouwd en kochten een woning in Zwijndrecht. Voor mijn werk als assistent-accountant moest ik naar Enkhuizen. Toen is de roeping tot het ambt eigenlijk begonnen. De Heere bond daar de nood van het Noorden op mijn ziel. Het waren schapen die geen Herder hadden. Dat was in 1964. Zeven jaar later mocht ik de herdersstaf in de gemeente van

ds. M.J. van Gelder

positief. Dit is ook erg belangrijk voor de onderlinge band in de toekomst. Juist ook voor de kerkelijke vergaderingen waarop beslissingen genomen worden die voor alle gemeenten van belang zijn.

Christus verschijnt, de mens verdwijnt

Preken kan ik nog steeds niet. Ik ben geen prater. Vroeger had ik liever een handvol cijfers, dan een handvol letters. Toch is het mijn begeerte om Christus uit te stallen voor verloren zondaren en hoe Hij werkt in het hart van een ontledigde zondaar.

Niet elke dienst is merkbaar dat de Heere nabij is, maar toch is het ook wel meerdere malen: 'De schoonste plaats mat Gij met ruime snoeren, o heerlijk Erf, Gij kunt mijn ziel vervoe- ren.' Christus wordt dierbaar in onze absolute verlorenheid. 'U dan die gelooft is Hij dierbaar.' Als Hij zich openbaart, roept de zondaar het uit: 'Ik zie Hem, ik zie Hem.' Dan kunnen wij niet tot Hem komen, maar Hij kan wel tot ons komen, o wonder van genade. Enerzijds begeer ik te predi- ken: 'God wil dat aan Zijn gerechtig- heid genoeg geschiede' en ander- zijds: 'Nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven.' Dus het buigen onder God met Paulus: 'Wie zijt gij, o mens, die tegen God antwoordt', maar ook: 'Kon het voor mij, waarom zou het voor u niet kunnen?' Als de ziel 'amen' mag zeggen op de evangeli- sche nodiging, breken de banden en is de ruimte in Christus onuitspreke- lijk. Hij is zó vol van genade en waar- heid en wij zijn zó zwart als de hel en zó goddeloos als de duivel zelf. Ik begeer zonde en genade, Adam en Christus te preken.

Predik het Woord

Toekomstige predikanten raad ik aan om vooral de prediking prioriteit te geven. Het pastoraat is eraan verbon- den, maar wel ondergeschikt. 'Predik het Woord.' Wie dat doet laat de bevinding als vanzelf opkomen uit de tekst. Laat de prediking maar wortel- en in de belijdenisgeschriften. Laat het Woord niet zeggen wat wij willen dat het zegt of wat de mensen graag horen, maar preek: 'Alzo zegt de Heere.' Preek wat er staat.

Verder is het als toekomstig predikant ook van belang om goed te organise- ren. Leer gewoon 'nee' te zeggen en probeer vooruit te werken. Ik maakte mijn kerstpreken al in het najaar. Weet minstens één week van tevoren waar je over preekt.

Tot Jezus leiden

God roept ons zoals we zijn. Ik heb in alle gebrek geprobeerd Gods Woord uit te leggen en aan het hart te leggen. Ik heb voor mijn preken nooit preken van anderen gelezen. Wel las ik voor mijn vorming geschriften van de 'oudvaders' en van de Schotten. We moeten ons ervoor wachten anderen na te doen. Preek dat wat door je ziel is heen gegaan. Wees schriftuurlijk- bevindelijk. Preken is zondaren in al hun zielsverdriet tot Jezus leiden, dat geldt evenzeer voor Gods kinderen. Laat het ons gebed zijn als gemeen- ten: 'Bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitsto-

te.' De zorgen in het kerkelijke leven zijn vele, maar de toekomst is in Gods hand. Soms vrees ik dat de Heere Zijn kandelaar verplaatst en dat onder onze jongelui het eeuwigheidsbesef tanende is, maar toch gaat het welbe- hagen door Zijn hand voorspoedig voort. Christus mag ik aanprijzen, ook bij onze jongeren, 'want Hij is de Rotssteen wiens werk volkomen is. Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen!' Daarmee heb ik ook mijn dienstwerk in Middelburg -Zuid en de classis mogen beëindigen.

Elspeet,
Arnemuiden,

P.G. Heijkamp
S.W. Janse

UIT HET LEVEN VAN

3

Ds. J.W. Kersten

Als predikant voelt ds. Kersten zich thuis in Genemuiden en zijn de Gene- muidenaren aan hun predikant gehecht. Aanvankelijk preekt hij 's zondags twee keer, maar na verloop van tijd wordt daar een derde beurt aan toegevoegd. Dan houdt hij een Bijbellezing van ongeveer een uur.

Opvallend is dat deze derde dienst pas om acht uur 's avonds begint. Dit late tijdstip heeft onder meer te maken met het feit dat de middag- dienst om vier uur aanvangt en dat een aantal boeren tussen de tweede en de derde dienst hun vee moet ver- zorgen. In de jaren dat ds. Kersten de gemeente dient, groeit het aantal leden en doopleden met ruim 200 tot zo'n 1075.

Omdat hij door de classis is aangewe- zen als consulent van Groningen, Vriezenveen en Enschede heeft hij een uitgestrekt arbeidsveld. Daar- naast is hij betrokken bij de kerkbouw in de Noordoostpolder, in die tijd door velen nog beschouwd als een binnenlands immigratie-oord. Zo institueert hij in 1951 een gemeente in Marknesse en neemt hij daar een jaar later ook een nieuw kerkgebouw in gebruik. Verder wordt hij vanwege zijn muzikale talenten door een aan- tal kerkenraden verzocht advies uit te brengen inzake de aanschaf van een nieuw kerkorgel, zoals in Dordrecht,

Herkingen, Moerkapelle, Nunspeet en Rijssen. Meer dan eens vermelden de verslagen in "De Saambinder" over de ingebruikname van een nieuw kerkorgel, dat de orgeladviseur, ds. J.W. Kersten, 'die avond het orgel bespeelde'.

Dat de predikant een breed vertrou- wen geniet, blijkt verder onder meer in 1953, als hij door de Generale Synode wordt benoemd tot docent aan de Theologische School. Hij doceert daar de klassieke talen, kerk- recht, exegetische, poimeniek en litur- giek.

Als ds. Kersten nog maar anderhalf jaar aan zijn gemeente verbonden is, wordt er al een beroep op hem uitge- bracht, vanuit het Amerikaanse Paterson. Hij bedankt echter. In de daaropvolgende jaren wordt er met enige regelmaat een beroepsbrief bezorgd. Voor al deze beroepen bedankt hij. Als hij in het najaar van 1956 echter een beroep uit Scheve- ningen ontvangt, voelt hij zich gedrongen dit aan te nemen.

Op maandag 17 december neemt hij afscheid van 'zijn zeer geliefde gemeente Genemuiden'. Overigens blijft Genemuiden niet lang vacant: Het eerste beroep dat wordt uitge- bracht, op ds. C. Hegeman te Sioux Center (VS), wordt door hem aange- nomen.

Op vrijdag 21 december verbindt ds. Kersten zich aan zijn tweede gemeente. Vanwege de te verwachten belangstelling wordt er voor deze diensten uitgeweken naar de gereformeerde Pniëlkerk aan de Tesselsestraat. Daarnaast besluit de kerkenraad om vanaf beide Haagse treinstations autovervoer te regelen voor predikanten en hun echtgenoten, die de diensten willen bijwonen.

Ds. K. de Gier, consulent van Scheveningen, bedient het Woord tijdens de bevestigingsdienst uit Zacharia 4:6m: 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden'. Aan het einde van de dienst merkt ds. De Gier op dat de komst van ds. Kersten 'ook een persoonlijke bemoediging voor hem is geweest'.

's Avonds verbindt ds. Kersten zich aan zijn nieuwe gemeente met de woorden uit Openbaring 1:4-5a: 'Johannes aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn: genade zij u en vrede van Hem Die is, en Die was, en Die komen zal; en van de zeven Geesten Die voor Zijn troon zijn; en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden, en de Overste van de koningen der aarde'.

Evenals in Genemuiden laat de gemeente tijdens de ambtsbediening van ds. Kersten een groei van het aantal leden en doopleden zien. Tevens ontstaan er verschillende verenigingen en wordt er een zendingscommissie gevormd en een zangkoor opgericht.

Diezelfde avond heeft hij nog een diepgaand gesprek met een kennis over het grote geluk dat Gods volk ten deel zal vallen, als ze de reisstaf mogen neerleggen.

Omdat de classis Amsterdam, waartoe Scheveningen behoort, zich uitstrekt van 's-Gravenzande tot Oostereind (Texel), wacht hem naast zijn arbeid op de Theologische School opnieuw veel werk. Als consulent van Delft, 's-Gravenhage, Haarlem en Den Helder is hij nauw bij het wel en wee van deze gemeenten betrokken.

Daarnaast wordt er een beroep op hem gedaan om de pogingen om in IJmuiden een gemeente te stichten verder vorm te geven. In de eerste samenkomst, op 30 januari 1959, gaat hij daar dan ook voor. Verder bevestigt hij op 25 juli 1957 het huwelijk van zijn zwager, student J. van Haa-

ren, met J. van der Spek, en op 2 september 1958 bevestigt hij zijn zwager in zijn eerste gemeente Kampen.

Daarnaast is het opmerkelijk dat hij op de classisvergadering van 9 januari 1958 een pleidooi voert voor het oprichten van een kerkelijk bureau, hetzij classicaal of generaal. 'Wegens de grote daaraan verbonden bezwaren' wordt dit verzoek echter afgewezen.

Hoewel ds. Kersten zelden of nooit ziek is, hebben de vele werkzaamheden, naar de mens gesproken, teveel van hem gevergd. Op donderdag 7 april 1960, de dag vóór zijn overlijden, is hij nog actief als voorzitter van de classis Amsterdam. Naar ds. K. de

Gier later opmerkt, leidt hij deze vergadering op zijn eigen manier en op zijn eigen wijze: opgewekt, levendig en temperamentvol. Diezelfde avond, na een ziekenbezoek te hebben afgelegd, heeft hij nog een diepgaand gesprek met een kennis over het grote geluk dat Gods volk ten deel zal vallen, als ze de reisstaf mogen neerleggen. De volgende morgen, 8 april 1960, wordt dat werkelijkheid voor hem, als hij door een trombose bij het hart wordt getroffen en onverwacht uit dit leven wordt weggenomen, op de leeftijd van 44 jaar.

(wordt vervolgd)

Krabbendijke,

J.P. Sinke

COMMENTAAR

Geboden van mensen

Misdragingen van geestelijken op seksueel gebied hebben de Rooms-Katholieke Kerk de laatste tijd flink in opspraak gebracht. Daarbij komt dat de kerkelijke leiding vaak wel wist van die misdragingen, maar ze systematisch in de doofpot stopte. Juist dat breekt ze nu lelijk op.

In de Verenigde Staten waren al eerder allerlei gevallen van seksueel misbruik aan het licht gekomen. In tal van rechtszaken die daaruit voortkwamen (in Amerika levert procederen vaak veel op) werd de RK Kerk veroordeeld tot het betalen van forse schadevergoedingen. Inmiddels wil een Amerikaanse advocaat zelfs de paus dagvaarden.

In ons werelddeel is, na Ierland en Duitsland, nu ook in Nederland de RK Kerk in de verdachtenbank terecht gekomen. Het kerkelijk meldpunt voor seksueel misbruik ontving al meer dan duizend meldingen. De bisschoppen hebben inmiddels een onderzoekscommissie ingesteld onder voorzitterschap van de protestantse oud-burgemeester van Den Haag Deetman. Ook de politiek is zich er mee gaan bemoeien. Strafrechtelijk zijn inmiddels de meeste zaken verjaard, maar daarmee is niet alles gezegd.

De seksuele moraal in ons land is de

afgelopen decennia een stuk makkelijker geworden. Zaken waar mensen zich vroeger voor schaamden en die in brede kring (door kerkelijken en niet-kerkelijken) werden afgekeurd, worden nu helaas als normaal beschouwd. Denk maar aan de praktijken rond homoseksualiteit, ongehuwd samenwonen en ongehuwd moederschap. Maar ten aanzien van seksueel misbruik van kinderen was er gelukkig geen sprake van een dergelijke liberalisering. Van pornografie vinden velen tegenwoordig dat de overheid zich daar niet mee moet bemoeien. Maar ten aanzien van kinderporno (ook op internet) ligt dat duidelijk anders.

Vandaar de grote ophef die nu gemaakt wordt over gevallen van seksueel misbruik door roomse geestelijken, met name in de vroegere seminaries en internaten. Die ophef is zeker terecht. Het gaat hier om zaken waar de slachtoffers vaak hun leven lang onder gebukt gaan. En dat door toedoen van mensen die zich presenteren als dienaars van de kerk en dienaars van God!

Maar daarbij moeten we niet vergeten dat het thans voor velen ook wel een bron van leedvermaak is dat de Rooms-Katholieke Kerk, die altijd een bepaalde morele autoriteit claimt en vaak fulmineert tegen allerlei moder-

ne ontwikkelingen en verworvenheden, nu zelf in de beklagdenbank zit. Die geestelijken, zo beklemtoont men nu met graagte, hielden anderen wel een strenge seksuele moraal voor, maar zelf misdroegen ze zich schandelijk tegenover de kinderen die aan hun zorgen waren toevertrouwd!

Celibaatsverplichting

Het is niet onbegrijpelijk dat de gevallen van seksueel misbruik die nu openbaar komen, in verband gebracht worden met de celibaatsverplichting die voor rooms-katholieke geestelijken geldt. Dat is ook een onnatuurlijke en onbijbelse verplichting, die door de Reformatie terecht is afgeschaft. Trouwens veel priesters leefden destijds openlijk in concubinaat.

Ondanks alle discussies over het celibaat die er de laatste halve eeuw in rooms-katholieke kring geweest zijn, blijft Rome daar hardnekkig aan vasthouden. De schadelijke en schandelijke gevolgen bleven niet uit. Mannen die het, omdat ze tot de geestelijke stand behoorden, verboden werd een normale huwelijksrelatie met een vrouw te hebben, kwamen in de verleiding om seksuele toenadering te zoeken tot kinderen en jongeren die aan hun zorg waren toevertrouwd. Zoals het ook herhaaldelijk voorkwam dat ze er in het geheim een vriendin op na hielden.

In het huwelijksformulier wordt niet voor niets 1 Kor 7:2 nagesproken dat om hoererij te vermijden iedere man zijn eigen vrouw zal hebben en iedere vrouw haar eigen man. En dat alles opdat men 'alle onkuisheid en boze lusten vermijdende, met een goede en geruste consciëntie moge leven'. Het huwelijk hoort bij de natuurlijke orde der dingen. God schiep de mens als man en vrouw. In de Romeinen-brief wordt in waarschuwend zinnig gesproken over mannen die 'het natuurlijk gebruik der vrouw' nalaten (Rom. 1:27).

Nu is in de recente discussies wel gesteld dat het celibaat helemaal niet zo'n probleem is. Onder priesters en broeders zouden minder zedendelicten voorkomen dan onder mannen in het algemeen. Maar dat is een veel te ruwe vergelijking. Reëler is het om een vergelijking te maken met protestanten. Ook onder predikanten en in protestantse instellingen is er op dit vlak wel eens wat aan de hand wat volstrekt onaanvaardbaar is, laten we dat niet vergeten. Maar het is niet zonder reden dat èn in Nederland èn

elders het juist de Rooms-Katholieke Kerk en de rooms-katholieke instellingen zijn die zo in opspraak zijn gekomen.

Een tweede verklaring waarom in rooms-katholieke kring zoveel gevallen van seksueel misbruik van kinderen naar boven komen, is de vroegere populariteit van het internaatssysteem. Niet alleen jongens die priester wilden worden werden al jong in seminarieverband opgenomen. Ook anderen werden in pensionaten en kostscholen opgevangen. Rooms-katholieken hadden vroeger grote gezinnen en aan wie kon men de opvoeding van z'n kinderen beter toevertrouwen dan aan de broeders en de nonnen? Sommige van die internaten hadden duidelijk een elitair karakter. Daar werden vooral jongens uit rijke families heen gestuurd. Maar er gaat niets boven de opvoeding in een normaal gezin. In een internaat komen kinderen gemakkelijk aandacht en liefde tekort. En bovendien zijn ze overgeleverd aan de eventuele kwade bedoelingen van degenen die hen moeten verzorgen en toezicht moeten houden. Nu kennen en kennen we ook in protestantse kring weeshuizen en internaten, maar die golden dan toch duidelijk als een noodvoorziening. Niet als alternatief voor een normaal gezinsverband.

In de doofpot

Natuurlijk maakten lang niet alle broeders zich schuldig aan misbruik en mishandeling van kinderen. In de lopende discussie komen ook allerlei mensen aan het woord die in het pensionaat waar zij zaten nooit iets dergelijks hebben meegemaakt.

Maar voor zover in het verleden en ook meer recent duidelijk werd dat bepaalde geestelijken zich ernstig misdragen hadden, werd dat door de kerkelijke leiding graag met de mantel der liefde bedekt. De kerk zou immers in opspraak komen als dat allemaal openbaar werd. En als een priester of broeder voor de rechtbank moest komen, was dat helemaal een schande voor de kerk. Dat wilde men als het maar even kon voorkomen. Daarom moest zo'n zaak in de doofpot. Wat niet weet, wat niet deert, zo redeneerde men vaak.

Maar afgedacht van de ethische kant van de zaak, vergat men daarbij dat de schade nog veel groter is wanneer het later toch uitkomt. Dan blijkt immers dat de leiding wel van bepaalde misstanden afwist, maar niet ingreep.

Geestelijken die zich ernstig misdragen hadden, werden vaak overgeplaatst, waarna ze in veel gevallen met hun schandelijke gedrag verder gingen.

Helaas gebeuren ook in een christelijke gemeente of organisatie soms dingen die volstrekt niet kunnen. Daar werken immers geen heiligen. Kenmerkend voor een christelijke gemeente of organisatie is echter wel (of zou het althans moeten zijn) dat zo'n groot kwaad niet getolereerd wordt. Dat er ingrepen wordt: met liefde voor de zondaar, maar vanuit een afschuw over de zonde. Als het goed is wil men naar buiten toe niet heiliger zijn dan men in werkelijkheid is. Want dat is schijnheiligheid.

Priestertekort

Zeker de laatste decennia speelde in het beleid van de RK Kerk ook mee dat er sprake is van een dramatisch priestertekort. Veel priesters hebben hun ambt neergelegd en slechts weinig nieuwe roepingen melden zich aan. Dat heeft te maken met de celibaatsverplichting, maar ook met de algehele crisis in de kerk van Rome.

Dat tekort leidde er toe dat men niet zo gauw een priester afzette die zich ernstig misdragen had, maar hem eerder overplaatste. Dat breekt ze nu op. Een gebrek aan ambtsdragers mag nooit een reden zijn om hun misdrijvingen door de vingers te zien. Dat geldt niet alleen voor de Roomse kerk, maar ook voor ons.

'Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn', zo sprak Christus tot de Schriftgeleerden en de Farizeeën (Matth. 15:9). Dat is zonder meer van toepassing op de celibaatsverplichting. Met die verplichting wil Rome de heiligheid van de geestelijken onderstrepen en de grens tussen hen en de gewone gelovigen extra markeren. Maar het zijn slechts geboden van mensen, die geen grond vinden in de Bijbel.

Bij de Oudtestamentische priesters was van een celibaatsverplichting geen sprake. En van de apostelen was in ieder geval Petrus (op wie de paus zich bij uitstek beroept) gehuwd. In de Bijbel wordt immers gesproken over zijn schoonmoeder (Matth. 8:14). Zo is het celibaat niet meer dan een gebod dat door mensen bedacht is. Een gebod dat lasten oplegt 'zwaar om te dragen' (Luk. 11:46). Een gebod dat in de praktijk juist de onzedelijkheid bevordert.

Philippus Melancthon: 1497-1560

Het gebeurde in 1540. Zo snel hij kon, reisde Maarten Luther naar Weimar. Waarom? Hij had het bericht ontvangen dat zijn trouwe vriend en collega Philip Melancthon op sterven lag, lichamelijk en geestelijk uitgeput.

Philip had van zichzelf teveel gevraagd! Nee, niet het college geven aan de Wittenbergse universiteit ging zijn krachten te boven, noch het schrijven van vele brieven en talrijke geschriften. De jarenlange discussies met andere reformatoren en Rome kon hij niet meer aan. De tegenslagen, tegenwerking en strijd waren hem te zwaar geworden. Maarten kon zijn vriend echter niet missen.

Direct na aankomst te Weimar knielde Luther bij Philips' bed neer en verklaarde later: 'God kon niet anders doen dan mijn gebed verhoren. Ik gooide Hem mijn zak voor de deur en wreef Hem de oren met Zijn beloften. Hij heeft immers zo vaak gezegd, dat Hij onze gebeden wil verhoren!'

Luther vatte zijn collega bij de hand. 'Philip, wees goedsmoeds, je zult niet sterven. God kastijdt ons terecht. Dat hebben wij verdiend. Doch Hij begeert niet de dood van de zondaar, maar dat deze zich bekeert en leeft.

Hij, die Adam en Eva vergeven heeft, de grootste zondaars die ooit op aarde leefden, zal ook jou niet verwerpen, Philip, en je niet laten omkomen in zonde en wanhoop. Vertrouw op Hem, die wonden slaat en weer heelt, doodt en weer levend maakt!'

Doch Philip prevelde: 'Laat me gaan, nu ben ik eindelijk op reis naar een goed doel; niets is beter dan sterven'. Maarten hield evenwel aan en dwong hem iets te gebruiken: 'Philip! Eten zul je, of ik doe je in de ban'. Daarop begon Philip iets te eten en kwam langzaam weer bij zijn positieven. Hij las op de wand van zijn ziekenkamer Psalm 118: 'Ik zal niet sterven, maar leven; en ik zal de werken des HEEREN vertellen'. Deze woorden waren in 1530 voor Luther zelf, terwijl hij op de Wartburg ondergedoken zat, ook van rijke betekenis geweest.

Melancthon herstelde in 1540 en overleed in 1560. Dit jaar wordt zijn

450ste sterfdag herdacht. Wie was hij? Welke betekenis had deze Duitser voor de Reformatie? In enige artikelen in dit kerkelijk weekblad willen we dat bestuderen.

Melancthons jeugd

Er zijn mensen met uitnemende kwaliteiten, die altijd in de schaduw van een ander verkeren. Vaak een kwestie van een bescheiden karakter! Zo iemand was Philip Melancthon, een klein mannetje aan de zijde van Maarten Luther. Die vond Melancthon van grote betekenis en zag zichzelf maar als sloper van de kerk van Rome en z'n vriend als de getalenteerde bouwmeester van de herstelde kerk.

Philip werd op 16 februari 1497 geboren te Bretten, in de Palts. Nadat zijn vader Georg, die een kundig wapensmid was, op betrekkelijk jonge leef-

Hij las op de wand van zijn ziekenkamer Psalm 118: 'Ik zal niet sterven, maar leven; en ik zal de werken des HEEREN vertellen'.

tijd stierf, stuurde zijn moeder Barbara Philip naar Pforzheim. Daar woonde hij in bij zijn grootmoeder Reuter, bezocht de Latijnse school en bekwaamde zich in de klassieke talen. Zijn oma had een broer, Johannes, destijds een bekend, humanistisch geleerde. Bij wijze van grap zette deze Philips' familienaam Schwarzerdt (de zwarte grond, of de zwarte) in het Grieks over: Melancthon.

Belangrijker was dat Reuchlin zijn studie stimuleerde. Philip ging, toen hij nog maar twaalf jaar oud was, naar de universiteit van Heidelberg en studeerde later te Tübingen. Zijn belangstelling was groot. Als eerste in een lange reeks boeken publiceerde hij een Griekse grammatica, die door Erasmus van Rotterdam geprezen werd. In Tübingen promoveerde Melancthon tot magister in de vrije kunsten en was daardoor bevoegd de

klassieke auteurs voor zijn medestudenten te behandelen. In Heidelberg had men hem daarvoor nog te jong gevonden. Later keek hij terug op een rustige en gelukkige jeugd, waarin hij zich volop aan zijn studie had kunnen wijden.

Hoogleraar te Wittenberg

In 1518 benoemde de Saksische keurvorst Frederik de Wijze Melancthon tot hoogleraar in de Griekse taal aan zijn universiteit, op advies van dr. Johannes Reuchlin. Melancthon achtte de talenkennis onmisbaar voor elke theoloog: 'De talen vormen de schede, waarin het mes van de Geest is'. Hij zou daar ruim veertig jaar doceren. Luther (benoemd in 1512) en hij werden niet alleen collega's, maar ook vrienden voor het leven. Philip verklaarde: 'Ik heb aan Luther in de eerste plaats te danken dat ik van hem geleerd heb wat het Evangelie is'. Luther vond Philip een "Elia van de geest", die hem verder leidde in de Bijbel en het geloof. Maarten Luther noemde hem een "Graecissimus" (supergriek).

Met name over de Psalmen en de Brief aan de Romeinen doceerde Philip graag. Opmerkelijk is het verslag van een student uit die tijd: 'Er zijn hier wel meer dan 1500 studenten, uit allerlei volken. Die hebben allemaal een Bijbel bij zich en dragen geen wapens'.

De eerste jaren in Wittenberg

Al in 1519 bleek hoe waardevol Melancthon voor de lutherse Reformatie was. Zo viel zijn grote kerkhistorische kennis op tijdens het twistgesprek met dr. Eck te Leipzig, waarbij hij Luther probleemloos kon helpen door het uit zijn hoofd citeren van de kerkvaders. Eck en de zijnen raakten hierdoor zichtbaar geïrriteerd!

Melancthon was het ook die op 10 december 1520 de studenten opriep naar de Elsterpoort te gaan, waar Luther de over hem uitgevaardigde pauselijke banbrief publiekelijk verbranden zou. Hij corrigeerde Luthers Duitse vertaling van het Nieuwe Testament en assisteerde hem, met Justus Jonas en Caspar Kreuziger, bij de vertaling van het Oude Testament. In 1534 was dit werk voltooid. Oprecht zei Luther: 'In Philipp verehere ich das Werk meines Gottes'.

In 1521 gaf Philippus Melancthon zijn mogelijk belangrijkste boek uit: de *Loci communes*, te vertalen door "gemeenplaatsen", of "kernbegrip-

pen". Evenals Calvijns *Institutie* een werk dat regelmatig herzien en uitgebreid is.

Zijn levensspreuk luidde: 'Ist Gott für uns, wer mag wider uns sein?' Maar een held was Philip geenszins: toen in 1521 de revolutionaire geestdrijvers (de "Zwickauer profeten") Wittenberg onveilig maakten, was de kleine professor radeloos. In maart 1522 bleek het beslist nodig dat Maarten zijn schuilplaats op het slot de Wartburg verliet en een serie krachtige preken hield. En korte tijd later kwam er een einde aan het oproer!

Philip benutte zijn gaven en krachten ook voor het Duitse onderwijs. Niet ten onrechte wordt hij wel aangeduid als de "Praeceptor Germaniae", de leraar van Duitsland. Zijn pedagogische uitgangspunten bleven nog tot in de 20ste eeuw van invloed!

Over zijn persoonlijk leven: in 1520

huwde Philip met Katharina Krapp, een Wittenbergse burgemeestersdochter. Bij wijze van uitzondering nam de bruidegom die dag vrij. Hij legde anders alleen het werk neer tijdens een zon- of maansverduistering. Hij, een middeleeuwer, kon soms erg bijgelovig zijn! Het werd een gelukkig huwelijk, gezegend met de geboorte van vier kinderen. Waren Melancthon en Luther zeer goede vrienden, hun echtgenotes, die allebei Katharina heetten, lagen elkaar minder goed.

Op 19 april 1560, nu dus 450 jaar geleden, overleed Philippus Melancthon te Wittenberg; hij werd evenals Luther 63 jaar. Zijn graf kan men aantreffen in de slotkapel van Wittenberg, op enkele meters afstand van dat van Luther. Hoe belangrijk was hij voor de Reformatie? In een aantal vervolgartikelen zal dat duidelijk worden.

Zwijndrecht, dr. C.R. van den Berg

den : Het lesboek van Agur. - Ds. J.M.D. de Heer / De evangelische beweging. - Ds. P. Molenaar / Wat zegt de Bijbel over Het huwelijk. - Ds. J. Joppe / Wat zegt de Bijbel over Vriendschap. - M. Quist / Zoekt dagelijks : Dagboek voor kinderen. - Ds. W. Harinck / Gedoopt : Serie; Thema's voor tieners. - H. Natzijl / Gasten en vreemdelingen op de aarde : Ali Ipema (1902-1976) en haar vriendenkring. - P.C. Hoek / Leven in de schaduw van de dood : Het bijstaan van ernstig zieken en sterfenden. - J. Owen / Gewetensvragen opgelost. - J.P. Neven / Die God is onze zaligheid : Uit het leven van Betje Duijzer en haar vrienden, dl. 2. - Ds. P. Honkoop (sr.) / Op saffieren grondvesten : Tien preken. - Ds. W. van Gorsel / De heraut van de Koning : Acht overdenkingen over Johannes de Doper. - Ds. A.C. Uitslag / Thuis in de wereld!? : Wereldgelijkvormigheid in de gereformeerde gezindte. - H.F. Kohlbrugge / De beker der verlossingen : Zeventien preken. - L.A. Kroon en S.J. van Leeuwen (red) / Opvoeding in liefde : Een handreiking voor seksuele opvoeding in het gezin. - Ds. P. van Ruitenburger / Dieper buigen : Als Christus meer wordt. - L. Snoek / Waarom zou ik ... de Bijbel lezen? - Ds. A. Moerkerken / De onbekende ziener : Negen overdenkingen over Daniël. - Joh. Calvijn ; Uit het Latijn vertaald door C.A. de Niet / Institutie of onderwijzing in de christelijke godsdienst, 2 delen.

Gereformeerde Gemeente Nijkerk; Ds. G. Beens e.a. / Eén ding heb ik van den Heere begeerd : Elf preken. *Uitgave t.b.v. het Bouwfonds.*

VU Amsterdam, via medeauteur F.W. Huisman; W.J. op 't Hof / De praktijk der godzaligheid : Studies over 'De practycke ofte oeffeninghe der godtzaligheydt' (1620) van Lewis Bayly.

Uitgeverij Tarweakker, via dhr. S. Trouw; Ds. C. Smits / Ik zal horen wat God de Heere spreken zal : 52 meditaties (*Ook voor docenten en studenten*).

Willem de Zwijgerstichting; M. te Velde (red.) / Confessies : Gereformeerde geloofsverantwoording in zestiende-eeuws Europa.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Zeist; Ds. D. Wijting e.a. / Naar Uw gemaakt bestek : Terugzien met het oog op de toekomst, elf preken.

De Wachter Sions, via dhr. M. Meijering; Ds. A. van Voorden / Het koninkrijk der hemelen. - Ds. J. Roos / Uit de pastorie : Hoe wonderbaar is Uw getuigenis, deel 4. - Ds. J.A. Weststrate / Weidt de kudde Gods die onder u is... : Bevestiging en intrede van ds. J.A. Weststrate in de Geref. Gem. in Ned. Te Terneuzen op 26 mei 2009.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeen-

Uit de bibliotheek

Het einde van het jaar kwam in zicht. De balans van geschonken boeken werd al opgemaakt: tellen van boeken, tellen van brochures en dan tot de conclusie komen dat de achterban de bibliotheek van de Theologische School te Rotterdam niet is vergeten.

Dit werd nogmaals bevestigd door een telefoontje van de heer Van der Boom, met de vraag of ik eens langs wilde komen. Men had achter de boekwinkel in Sommelsdijk ook nog een hele afdeling met gebruikte boeken. 'Misschien is er wel iets bij voor de studenten of voor de bibliotheek en u mag het gratis meenemen', vertelde hij spontaan. Dat was natuurlijk niet tegen dovemansoren gezegd. 'Wij hebben zoveel en kunnen best wel wat missen en jullie kunnen het goed gebruiken', deelde hij tot slot nog mee. Hartelijk was het ontvangst en na een heerlijk kopje koffie mocht het uitzoeken beginnen. Schap voor schap werd nagelopen, doos na doos gevuld. Was het eerst met enige bescheidenheid, maar na veel aandringen van de heer Van der Boom werd de stapel toch wel goed zichtbaar. Om het half uur kwam hij even kijken of er niet te weinig werd meegenomen. Na

een rondleiding door de winkel en een ochtend sjouwen werd de auto afgeladen teruggereden naar Rotterdam. Het uitzoeken en verdelen van nieuwe en gebruikte boeken kon beginnen. En de telling van het voorbijgaande jaar moest - met genoeg - worden bijgesteld.

Naast deze prachtige schenking mochten nieuwe uitgaven worden ontvangen van:

Uitgeverij Den Hertog te Houten, via dhr. A. Bel; Th. Boston / De kunst van mensen vangen : Een alleenspraak naar aanleiding van Mattheüs 4:19. - Johan Janse / Verlangd uitzien : Bijbelse poëzie. - M. van Campen / Kernteksten uit de zendbrief aan de Filippenzen : Serie; Schriftwerk. - J. Mastenbroek / Geen onheil zal de stad verstoren : Uit het leven van Hubertus Schreuders. - E. Erskine / Op reis naar een beter vaderland. - W. Fieret / Abraham Hellenbroek : Evangeliedienaar in een veelbewogen tijd. - A.J. Smits / In Godes bewaring sterk : Uit het geestelijk leven op en rond het Thoelse land. - J. Flavet / De tafel toegericht : Twaalf meditaties rond het Heilig Avondmaal. - Ds. P. den Butter / Wijsheid in sprekende beel-

te Gouda; G.D. Pas – J. de Visser / Het braambos niet verteerd : 1908-gereformeerde gemeente Gouda-2008.

Pro lector te Marum, via dhr. G. Jong-sma; J. Hillenius / Christus de enige Grond : van de rechtvaardigmaking en van al het heil alsmede de Toevlucht en Roem van al Zijn volk, voorgesteld en aangedrongen over Jesaja 45:24-25.

Uitgeverij De Groot Goudriaan, via dhr. P. Rouwendal; Ds. C.G. Vreugdenhil / Intocht : Overdenkingen Advent en Kerst. **Uitgeverij De Roo te Zwijndrecht**; Ds. C. Smits / Profetie en vervulling : Tien predicaties. - Ds. C. Smits / De nachtgezichten van Zacharia : Elf predicaties.

Uitgeverij 'Middelburg' te Middelburg, via ds. G.J. van Aalst en Joh. Westerbeke; Een vriend van de Bruidgom : Levensschets van ds. Jac. Overduin.

Van Gebr. Koster te Barneveld een uitgave van de Stichting heruitgave werken Guido de Brès; Guido de Brès / Het wapen van het christelijk geloof : geschikt om weerstand te bieden aan de vijanden van het Evangelie, waardoor we ook de oudheid van ons geloof en van de ware Kerk kunnen leren kennen. - Guido de Brès / De Nederlandse Geloofsbelijdenis : met kanttekeningen en uitgeschreven bewijsteksten: En een beschrijving van de tijd, het leven en werk van Guido de Brès. (Ook voor docenten en studenten). **Deputaatschap voor Evangelisatie in Nederland en België der Gereformeerde Gemeenten**; J. van 't Hul / Het bloed van Abel en de weg van Kain : Luisteroefening bij Genesis 4. (Ook voor docenten en studenten).

Uitgeverij De Banier; B.S. van Groningen / In de spiegel van Jacobus. - Ds. D. de Wit / Het was zeer goed : Zes overdenkingen over de schepping. - Ds. C. Neele / Uit de schaduw : Onbekende Bijbelse personen belicht. - Ds. W. Harinck / Geloven belijden : Dagboek over de Ned. Geloofsbelijdenis. - Ds. B. van der Heiden / De ware Wijnstok : 52 meditaties. - Joseph Alleine / In gesprek met uw hart : serie 'Graankorrels'. Via de auteur: Ds. D.W. Tuinier / Indien gij gelooft : Tien preken over het geloof.

Tekstservice Vermeulen te Meteren; J.M. Vermeulen / De opperzaal van de Muurhuizen : Leven, vrienden en predikanten van Jannetje van Dijkhuizen. - J.M. Vermeulen [red.] / Gehoord onder vele getuigen : Twaalf preken uit de Ledeboeriaanse en Oud Gereformeerde Gemeenten, deel 4. - J.M. Vermeulen / De zoon van Bornia : Leven en werk van ds. E. du Marchie van Voorthuysen.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Barendrecht, uit handen van de auteur C. Dempfer / Eeuw uit eeuw in: Geschiedenis Gereformeerde Gemeente

Rotterdam-Zuid [1894-2004]. (Ook voor docenten en studenten).

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente te Elspeet, via P.G. Heijkamp; Ds. C. Wisse / De beekjes der rivier : Tien preken. (Ook voor docenten en studenten). Gebruikte boeken en brochures kregen wij van: B. A. te C.a.d.IJ. / Nalatenschap J. H. / 6 x N.N. / N.N. via J.N.D. te N. / N.N. via ds. J. v. Rijswijk / R. te K. en J. V. te R. via student Mulder (2x) / M. M. / v.d. B. te G. via ds. v. Aalst / J.W.V. te A. / D. te M. en K. te B.

via student Janse / J. S. te A. via O. v.d. H. te A. / Fam. d. B. te C.a.d.IJ. / B. te A. via ds. B. v.d. Heiden.

Allen die hebben bijgedragen aan deze verantwoording van 1426 boeken en 2709 brochures; hartelijk dank. De bibliotheek en de studenten zijn er weer goed mee geholpen.

Rotterdam,

M. Bal

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Leiderdorp:

ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal.

BEDANKT

Voor Lelystad:

ds. G.J. Baan te Kapelle-Biezelinge;

Voor Oosterend-Texel:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Voor Sint Annaland:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;

Voor Terneuzen: ds. A.T. Vergunst

te Carterton (Nieuw-Zeeland);

Voor Utrecht:

ds. L. Terlouw te Barendrecht.

■ +VERGADERING PARTICULIERE SYNODE ZUID-WEST

Op **donderdag 22 april** zal een vergadering van de Particuliere Synode Zuid-West worden gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering, Merellaan 346. Aanvang: 10.00 uur.

Op **woensdag 21 april** hoopt ds. G.J. van Aalst in hetzelfde kerkgebouw in een bidstond voor te gaan. Aanvang: 19.30 uur.

■ BEVESTIGING/INTREDE DS. C. HOGCHEM TE GENEMUIDEN

Met blijdschap delen wij u mee dat ds. C. Hogchem op **woensdag 28 april** als herder en leraar aan onze gemeente zal worden verbonden. De bevestigingsdienst vangt aan om 14.30 uur en zal geleid worden door onze consulent, ds. A. Schot. De intrededienst begint om 19.00 uur. Beide diensten zullen worden gehouden in ons kerkgebouw, Taghof 3. De parkeerplaatsen bij ons kerkgebouw zijn gereserveerd voor genodigden. Belangstellenden wordt verzocht ge-

bruik te maken van andere parkeerplaatsen in de buurt. De zitplaatsen zullen circa 15 minuten voor aanvang van de diensten worden vrijgegeven voor hen die, naast de eigen gemeenteleden en de genodigden, op deze dag met ons willen meelevens.

Kerkenraad Geref. Gemeente Genemuiden

■ 50-JARIG BESTAAN Geref. GEMEENTE ROTTERDAM-ZUIDWIJK

Op 25 maart mocht onze gemeente herdenken dat ze 50 jaar geleden, op 25 maart 1960, als zelfstandige gemeente werd geïnstitueerd. Tijdens een gemeente-avond heeft onze oud-predikant ds. H. Paul in een meditatie n.a.v. Jesaja 53:10b gesproken over de oorspong en het fundament van de gemeente. Daarna werd de geschiedenis van de gemeente toegelicht d.m.v. een presentatie met foto's uit het gemeentelven. Tenslotte hebben enkele ouderen e.e.a. verteld over de beginjaren van de gemeente.

De gemeente werd geïnd door drie predikanten: Ds. Th. Van Stuijvenberg (1969-1973), Ds. H. Paul (1973-1980) en Ds. F. Harinck (1985-1993). Sinds 1993 is onze gemeente vacant. Na een klein begin groeide de gemeente naar 759 leden en doopleden in 1966. Dit aantal is geleidelijk gedaald tot 235.

De gemeente neemt haar plaats in temidden van een gebied waarvan de meeste bewoners nauwelijks meer weten wat de Bijbelse boodschap is. Des te meer mogen we verwonderd zijn dat de prediking van vrije genade hier nog steeds mag klinken.

Kerkenraad Geref. Gemeente Rotterdam-Zuidwijk

BERICHTEN

■ ZIN-IN +21 BIJeenKOMST TE GOUDA

Waarover: 'Waarom? Tegenspoed en kruis.'
Wanneer: **Zaterdag 17 april**
Wie: ds. C. Neele en Henri Keurhorst
Waar: Kerkgebouw Geref. Gem. Gouda
Nieuwe Gouwe Oostzijde
Maaltijd: 18:30 uur (Inloop: 18:00 uur)
Aanvang: 19:30 uur
Informatie: www.jbagg.nl/zin-in

■ DISTRICTSAVONDEN JBG

Den Helder (district Noord-West (-16/+16))

Op **vrijdag 23 april**, aanvang 19.45 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Den Helder, Reigerstraat 86. Spreker: ds. M.J. van Gelder over "Hugo Binning".

Nieuw-Beijerland (district Zuid-West)

Op **zaterdag 24 april**, aanvang 19.45 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Nieuw-Beijerland, Middelstraat 13. Inleider: ds. B. van der Heiden n.a.v. het thema: "Gods tijd de beste tijd".

■ ZANGAVOND TE H.I. AMBACHT

Op **zaterdag 17 april**, aanvang 19.30 uur, in de Petrakerk van de Geref. Gemeente te H.I. Ambacht, Kerkstraat 10, m.m.v. jong mannenkoor Jubilate i.s.m. jongerenkoor Sjalom, aldaar en enkele instrumentalistes. Collecte t.b.v. kerkbouwfonds.

■ BETUWSE LENTETOCHT

Op **zaterdag 8 mei** worden vanuit de Geref. Gemeente van Tricht-Geldermalsen fietstochten van 25/40/60 km langs de Linge en Hollandse Waterlinie georganiseerd, en een autorit van 100 km. Vertrek- en eindpunt bij gebr. Van Doorn, Industrieweg, Geldermalsen, alwaar de hele dag tevens een markt zal zijn. Start tussen 9.00 en 13.00 uur. Deelname fietstocht € 4,- p.p. (€15,- per gezin), autorit € 10,-.

Voor informatie: kavandenborn@klik-safe.nl of tel: 0345-535688. Fietsverhuur Betuwse Stroom: info@kano.nl of tel: 0345-651269 (met vermelding BLT).

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2009

Pag. 47, **PREDIKANTSWEDUWEN**.
Het nieuwe adres van mevr. E.I.I. Elshout-Melzian is: woonzorgcentrum Nebo, appartement 216, Hoofdland 1, 3332 RD Zwijndrecht, tel. 078-625 36 02.

■ ORGELWANDELTOCHT VOGG DOOR MIDDELBURG

Op **zaterdag 29 mei** zal de Vereniging Organisten der Gereformeerde Gemeenten (VOGG), afd. zuidwest, een orgelwandeltocht organiseren langs diverse orgels in de historische binnenstad van Middelburg. De orgels zullen in al hun verscheidenheid gepresenteerd worden door Jan Wisse, Hester van der Male en Jaap Vogel.

Ontvangst in de Hofpleinkerk om 11.00 uur. Slotconcert van 15.30-16.30 uur in de Oostkerk. Zie voor actuele informatie: www.kerkenmuziek.nl. Informatie over de orgels is te vinden op www.orgelsinzeeland.nl

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 18 APRIL 2010

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur stud. Visser; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. De Waard; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 uur ds. J. Karels en 18.00 uur ds. Schot; Arnhem 10.00 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. De Wit; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Boskoop 15.30 uur ds. W. Harinck; Breda 15.30 uur stud. Visser; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. Terlouw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 10.00 en 16.00 uur ds. Van Rijswijk; Den Helder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dinteloord 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Bakker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur (H.D.) ds. Verschuure; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Ermelo 9.30 uur ds. Driessen en 14.30 uur ds. Van Manen; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorin-

chem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Van Rijswijk; Haamstede 15.00 uur ds. De Heer; Hardinxveld-Giesendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. Vischer; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 16.00 uur ds. Driessen; Kapelle-Biezeling 9.30 uur ds. Baan en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Kortgene 9.30 (H.A.), 14.30 en 18.30 uur ds. Van der Net; Krabbendijke 14.00 uur ds. Van Krimpen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 18.00 uur ds. Van Gelder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 14.30 uur ds. Schipper; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. Verweij; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Hakvoort; Nieuwe Tonge 19.30

uur ds. Melis; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. Van Gelder en 19.00 uur stud. Maljaars; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 uur ds. Beens; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 10.00 en 15.30 uur stud. Baaijens; Oosterland 14.30 uur ds. Baan; Oostkapelle 17.00 uur ds. Moens; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Opheusden 19.00 uur ds. L. Blok; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 19.00 uur ds. Tuinier; Poederoyen 14.30 uur ds. Melis en 18.30 uur ds. De Waard; Poortugaal 19.00 uur ds. Joosse; Puttershoek 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Vermeij; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 18.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Centrum 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. Paul; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Philipsland 15.00 uur ds. Pater; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Brugge; Soest 15.00 uur ds. F. Mulder; Terneuzen 18.00 uur stud. Baaijens; Terwolde-De Vecht 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Boeder; Tholen 10.00 uur (H.D.) ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Pater; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 16.00 uur ds. Labee; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 15.30 uur stud. Maljaars; Vlaardingen 14.30 uur ds. De Leeuw; Vlissingen 9.30 uur ds. Golverdingen en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Wierden 15.00 uur ds. Schreuder; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Hogchem; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 20 APRIL 2010

Borssele 19.30 uur ds. Bakker; Dirksland

19.30 uur ds. Schipper; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Beens; Goudswaard 19.30 uur ds. Gunst; Hilversum 19.45 uur ds. Van Manen; Kortgene 19.30 uur ds. Hakvoort; Melissant 19.30 uur ds. Baan; Moerkapelle 19.30 uur ds. Visscher; Oosterland 19.30 uur ds. Mondria; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Van Krimpen; Uddel 19.30 uur ds. Mouw; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen; Westzaan 19.30 uur ds. Vermeij.

■ WOENSDAG 21 APRIL 2010

Aalburg 19.30 uur ds. W. Harinck; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Verweij; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Van Dieren (voor de zending); Beekbergen 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Boskoop 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Brakel 19.30 uur ds. Van Belzen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.30 uur ds. Van Aalst (Bidstond PS ZW); De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Doetinchem 19.30 uur ds. Visscher; Elspeet 19.30 uur ds. Van Manen; Hoofddorp 19.45 uur ds. Schot; Krabbendijke 19.30 uur ds. De Heer; Mijdrecht 19.30 uur ds. Baan; Naaldwijk 19.30 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van Eckveld; Nisse 19.30 uur ds. Hakvoort; Opperdoes 19.30 uur ds. Schreuder; Stolwijk 19.30 uur ds. Hoogerland; Vlaardingen 19.30 uur ds. Van der Net.

■ DONDERDAG 22 APRIL 2010

Aagtekerke 19.30 uur ds. De Heer; Apeldoorn 19.30 uur ds. Baan; Barneveld-Zuid 14.15 uur ds. Bredeweg (huw.bev.); Delft

19.30 uur ds. Mondria; Kootwijkerbroek 14.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Marknesse 19.30 uur ds. F. Mulder; Nijkerk 19.30 uur ds. Pater; Ouddorp 14.30 uur ds. Tanis (huw.bev.); Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Meeuse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 19.30 uur ds. Van Gelder; Spijkenisse 19.45 uur ds. Schipper; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Schot; Zwijndrecht 19.30 uur ds. De Waard.

■ VRIJDAG 23 APRIL 2010

Hoogvliet 13.45 uur ds. Terlouw (huw.bev.); Oostkapelle 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Tricht-Geldermalsen 14.30 uur ds. Labee (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ds. Tuinier; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur ev. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ev. G. van de Breevaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Samenwerkingsprobleem?
Arbeidsconflict?

Mediation is een optie.

SDPIADVIES

dr. S.D. Post MPM
nmi-mediator
06 49 49 81 44
info@sdpadvies.nl

Ook voor coaching en supervisie

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenis op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Voor een goedkope en gezellige vakantie, t.h. mooie stacaravan op **minicamping in SPIJK.**
www.lingehoevespijk.nl
tel. 0183-628864.

VEENENDAAL t.h. ruime 6p. woning, 27/7-12/8, tel. 0318628188

WALCHEREN, vak. won. 4 pers. rustig gelegen aan de voet van de duinen. Voor 02-06 na 21-08. 078-6815858 / 06-26114521

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Voordelige gezinsvakanties in eigen sfeer!

Op het mooie vakantiepark Waldbrunn in het Odenwald hebben wij van 31 juli t/m 14 augustus een groot aantal bungalows gereserveerd om u op deze fantastische plek een gezinsvakantie te bieden.

In deze periode is er een eigen recreatieteam aanwezig. Ook worden er op zondag twee kerkdiensten gehouden in een kerkgebouw nabij het park.

Kreijkes Vakantie Idee

Dé Reformatorische reisorganisatie!

Tel. 0548 - 514 188 www.kreijkes.nl

Een uitgaansdag organiseren voor vereniging, of koor? Dé Caterspecialisten uit de Duin- & Bollenstreek kunnen u daarbij helpen!

Wij verzorgen complete dagtochten in de bollenstreek

o.a. Keukenhof, Panorama Tulpland, Workshops, rondvaarten.
Altijd leuk voor verenigingen, koren, familiedagen, bedrijfsuitjes, e.d.
Verder kunnen wij alles leveren op het gebied van catering. Buffetten & Diners, Barbecues & Haringparty's, Bruiloften & Jubilea

Kijk voor meer informatie:
www.baaijvis.nl of www.proefunit.nl
of vraag naar onze informatiebrochure:
T 0252-413475 Kanaalstraat 57, 2161 JC Lisse

Dank u wel voor de kinderbijbel!

Mag ik ook nog een psalmboek?

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66
t.n.v. Stichting China
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeentevond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzondereboden@cbgg.nl • I www.bijzondereboden.nl

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwdelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

ZEELAND 6-pers.bung. Zeer rustig gelegen. Strand op 800 m!
Heerlijk fietsen- en wandelen.
T 033 277 1884
www.karensrecreatie.nl
Verhuur hele jaar!

SAALBACH-HINTERGLEMM
Vrijstaande woningen geschikt voor 4-6 en tot 22 personen op een schitterende locatie in een prachtig wandelgebied. Dichtbij het dorp met vrij uitzicht. Nog vrij vóór 2/7 en vanaf 13/8. Inl. 0118-584512 of www.hausamwald.nl
Tevens **VOORGANGERS** gevraagd voor Nederlandse Kerkdiensten in St. Johann im Pongau en in Saalbach. U kunt zich hiervoor opgeven bij 06-53130984.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Orgelcentrum HET BINNENVELD In- en verkoop van klassieke orgels

- JOHANNUS
- DOMUS
- UNICO
- CONTENT
- EMINENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

Seksualiteit en mensen met een verstandelijke beperking

Voor vragen over:

- seksuele opvoeding of -ontwikkeling
- (vermoeden van) seksueel misbruik

Helpende Handen
Advieslijn T 0900 447 26 36

Bereikbaar tijdens kantooruren

helpende handen staat naast je

E hhal@helpendehanden.nl | www.helpendehanden.nl

Te Huur: **Vakantiewoning**, landelijk gelegen, 6 tot 8 personen. 4 slaapkamers, kamer, open keuken, met garage. Nabij Kerk Ger-Gem Terwolde de Vecht. inl: 0571-291486.

KAMPERLAND t.h.: zeer rustig gel. vak won. 2-10 pers dicht bij Veerse Meer. Vrij wk 16,17,19,20,24,25 en na wk 34 Tel: 0113-351899 of 06-20417592

Lochinver, NW **Schotland**, prachtige **cottage (8 pers.)** te huur in mooie omgeving, dichtbij strand. Hele jaar beschikbaar, kerk dichtbij. Info: ansealladh@btinternet.com of 0044-1525-405686.

Kindercatechismus in het Hebreeuws

Uit de schat van de Reformatie en de Nadere Reformatie

Voor het vertalen, drukken en verspreiden van Gereformeerde lectuur is veel geld nodig.

Uw gift is welkom

op nr. 4618 63 723

t.n.v.

Deputaatschap voor Israël

Postbus 400
3440 AK Woerden
Tel. 0348 - 489 929

E-mail: info@boardforisrael.nl

Israël verdient... onze steun!

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begraffenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Te huur stacar. en chalet in week 27, 33 en 34. Ook vrij in de meivakantie en hemelvaart. Andere weken in mei en juni nog vrij. **In week 27, 31, 32 zoeken we nog meisjes voor het recreatie-team. Wie wil ons helpen?**

Camping de beukenhof
Tiendeveen
www.campingdebeukenhof.com
Tel. 0528-331246.

Van Horssen bu

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland

kerktoevloed, Poverlijk, Voorzichtig, Doodloos

Wij bieden u de beste hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoort, Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autistisch Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verzoeken.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

STROE, Vakantiewoning 2-4 pers.

Landelijk gelegen in bosrijke omgeving. Vrij wk 26 tot 29 en na wk 31.
E-mail: molshoop@solcon.nl
Tel. 06-21420647

Te koop: gezellige starterswoning in Hardinxveld-G'dam, met woonkkn. en klein tuintje; nabij kerk/school/winkels. Snelle oplev. mogelijk. Vraagprijs € 159.500,- k.k.
Tel. 06-22216617.

Park Hoge Hexel vak. woning

6-pers met wasmach.
Geen TV. 30/4 tot 7/5 € 375.
21/5 tot 25/5 € 275.
21/5 tot 28/5 € 350.
Bezet week 19, 27 t/m 33.
Tel. 078 68 408 08 of 06 518 967 66.

**BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT
KLEDING**

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

T (033) 258 98 30
Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u
SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

OOSTEINDE 85A | SCHERPENZEEL
WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

***** ERMELO *****

Vrijst. bungalow met meivakantie, Pinksteren en in de zomer nog enkele weken vrij. Bel: 0570-513944 of 06-16546054 of kijk snel op www.cottagehuren.nl

**TE HUUR: VRIJSTAAND HUIS
HARDINXVELD**

Vijf slaapkamers, inhoud 550m³, Perceel 550 m². Beschikbaar vanaf 1 mei 2010. Voor zowel korte als langere periodes. Nieuweweg, Hardinxveld-Giessendam. Voor meer informatie belt u: 06 - 55 37 6021

Vakantie in de **BETUWE**

U bent welkom op minicamping de **VIJVERHOF** in **OMMEREN** activiteiten, kindvr. caravanverhuur 4 pers. en vak.woning voor 6 pers. voor info: 0344 601973 www.vijverhof-ommeren.nl

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER**

hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: prachtige luxe chalet of app., 2-9 pers., in mooie omgeving v. Saalbach-Hinterglemm, in elk seizoen. Info: 06-51166845/0180-322181.

Bakkeveen- Fries/Dr Wouden (bij Drachten) of op Ameland en Terschelling. T.h. chalets/stacars voorjaars-aanb. v.a € 20 p.d. 0512-516096 zie www.vdsluisvakanties

Uitgeverij De Oude Wijn

2 NIEUWE UITGAVEN:

J. HANAPPIER

Bid om de vrede van Jeruzalem. 3 preken en levensbeschrijving, ca. 100 blz.

€ 14,95

B. SMYTEGELT

Des Christens Heil en Sieraad. 45 preken, ca. 500 blz. € 39,50

Verder: **J. BEUKELMAN 90 Uitgelezen vervolgstoffen,**

2dln, ca. 1000 blz.

€ 89,-

Alles in huidige spelling, niet hertaald.

Te bestellen bij De Oude Wijn

Geen verzendkosten

Tel. 033 286 5548 of

E-mail: vanvulpen@kliksafe.nl

Ook bij de boekhandel verkrijgbaar.

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken

Theologische werken

Cadeau-artikelen

Kinderboeken

Verklaringen van

CD's

Bijbels

Bijbel, Catechismus e.a. Muziekcassettes

(Statenvertaling)

Levensbeschrijvingen Bladmuziek

Psalmboeken

Diverse wenskaarten

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u.
Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

Te huur in **Sauerland/Eder** onze vrijstaande **vakantiewoning**, met groot balkon en vrij uitzicht in prachtig natuur/wandel gebied. 6/7 pers. Nog vrij voor 24/07/2010. Tel 0548-518674.

Gezocht: Huurwoning in Veenendaal of nabije omgeving voor jong gezin voor de periode van 1 jaar. Het gaat om de periode juli 2010 tot juli 2011. Tel. 0318-553832.

HERDENKINGSBUNDEL MBUMA-ZENDING

18.95
na 30 april a.s.
21.95

Brood op het water

Ds. J.A. Anderson e.a.

- 12 Schotse preken (Free Presbyterian Church)
- Voorwoord: ds. Tj de Jong
- Meditatie zendingstijver Ds. MacCheyne
- Historisch overzicht Mbuma-zending met foto's
- vertaling: H. van Vliet
- verschijnt 30 april op Mbuma-zendingsdag

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21
Goes tel. 221909
www.ramshoorn.nl

Ik bestel hierbij: ex. **BROOD OP HET WATER** à 18.95

- D.V. op te halen op de Mbuma zendingstijd
 Levering rechtstreeks

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoonnr.

Bon. in envelop zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn, Antwoordnummer 880, 4480 WB Goes

Ambtskleding

2- of 3-delige kostuums, preekjassen
overhemden, dassen, hoeden

Trouwkostuums

jacquets, gilets, schoenen,
accessoires

Geerts
herenkleding Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99

**Rust en ontspanning in de
prachtige Eifel!** Ruime appartemen-
ten te huur. Inl.: 0049 6594
258990 en www.huizesolagratia.nl

T.H. Drenthe, ruime **7 pers.sta car.**
op camp. **De Wolfskuylen**, 3 slp.k.
Zwembad en recr. team.
Tel. 0341-561699/ 06-23735516.

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Te koop: Gouda, Kolkmanstraat 2
Goed onderhouden
3-kamerappartement.
Gelegen op de begane grond,
afgesloten pand met intercom.
Geheel voorzien van dubbel glas.
Gunstig gelegen, dicht bij kerk en
scholen. Op loopafstand van
station. Bouwjaar 1962.
Woonoppervlakte 65 M2.
Vraagprijs € 115.000,00 k.k.
VVE € 115,00 per maand
Direct te aanvaarden.
Tel. 06-53377818

Beekbergen te huur: Vakantiehuis
2-4 pers. Mooi uitzicht op bosrand.
Ook mogelijk weekend of midweek
te huren.
Voor informatie: Tel. 055-5062675
of 06-20400791

Verschenen: tweede druk

"De beekjes der rivier"
Ds. C. Wisse

tien preken à **€ 14,90**
(excl. porto)
uitsluitend te bestellen bij:
fam. J.A. Jobse, Elspeet
tel. 0577-491827
of: per mail: jajobse@kliksafe.nl

Gezellige grote **vakantiewoning**
te huur in Zeeland. (**Borssele**)
2-8 pers. Landelijk gelegen.
Grote tuin. Alle comfort. Voorsei-
zoen: laag tarief. Nog vrij: week 16
t/m 18, 19+20, 22 t/m 24, 26.
Meer info: 06-46715178.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rheden e.o.

Th. Zuna bij Rijssen landelijk
gelegen **vak. woningen** met veel
speelmogelijkheden o.a. skelters
speeltuin enz. Voor 9 juli en vanaf
13 aug. zijn er ook nog enkele
beschikbaar. Bel voor info met
0548-512790 of kijk op
www.vakantieoordholsappel.nl

Woudenberg, te huur geren.
huisje achter woonboerderij.
2 pers. wk. 28 en 29, **lage huur** en
wat werkzaamheden.
Tevens voor tijdelijk of logies.
033-2774275.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl